

Jo perdono, pero no oblido

MARÍA VIÑAS I PICH

Durant la segona meitat del segle que hem deixat enrere, molts han estat els crims contra la humanitat i els genocidis. Si aquests episodis són horribles i atroços per a la història, complexa i difícil és la tasca de remuntar i reconstruir una societat que ha viscut l'horror. Estrenem segle i, per a molts grups, cultures, pobles i nacions, comença un no gens fàcil camí de reconciliació. És possible oblidar la Història? És factible esborrar i començar de zero? Qui gosaria demanar, o tan sols insinuar, a un poble que ha estat massacrat, que oblidés aquesta part de la seva Història? Qui s'atreveria a demanar que l'oblit d'atrocitats com aquestes? Bòsnia, Herzegovina, Xile, Sudàfrica, Irlanda del Nord, Rússia, Ruanda, Guatemala, Txetxènia..., estan davant la cruïlla de sentar les bases per a una nova convivència. Volen viure en pau, però han de construir sobre les cendres d'un passat proper aterrador.

No crec que la construcció d'una societat pacífica passi necessàriament per l'oblit; és més, l'horror recentment viscut no pot ser oblidat i és tasca de la humanitat recordar-lo per no tornar-lo a repetir mai més. Posar en peus, reconstruir, societats, pobles, cultures senceres, que han patit una guerra, moltes vegades és més difícil que pactar el final de la contesa.

Acabada la guerra, s'ha de recompondre, posar en peus...; però, abans de construir, s'han de treure les deixalles i la runa que obstaculitzen que els fonaments es puguin sostenir en terra ferma. De la mateixa manera que en les ciutats i als pobles s'ha de treure la runa produïda per la destrucció per poder construir-hi, en les persones, en els grups, en els pobles, en les ètnies..., s'han d'eliminar els ressentiments que són el primer obstacle per construir-hi la pau. I veiem com el record d'aquests esdeveniments es transmet a les altres generacions, carregat amb una herència ressentida, que els porta a viure dividits entre ells.

Malgrat la força amb què se'ns presenten aquests fets, els contemporanis d'avui no tenim cap culpa dels mals que han passat en la Història, per la senzilla raó que no existíem. A banda de no tenir cap culpa dels mals anteriors a nosaltres, som fruit d'aquesta Història. I és aquesta Història -amb els seus goigs i les seves ombres-, la que ha possibilitat la nostra existència, ja que si hagués estat diferent -milor o pitjor-, s'haurien produït unes altres trobades, uns altres enllaços; haurien nascut unes altres persones, però nosaltres, no.

Construir la pau no significa, de cap manera, tenir amnèsia. La construcció de la pau passa per tenir memòria i ser capaços de construir el futur a partir d'aquesta memòria. És necessari recordar, sense ressentiments. I encara que moltes vegades nosaltres no siguem responsables dels mals passats, no vol dir pas que no haguem de reconèixer-los, principalment per no

repetir-los. Per arribar a construir la pau, hem de conèixer la Història, però hem de transmetre-la sense ressentiments, sense encomanar a les generacions del present les ferides del passat. Una persona es pot reconciliar amb els mals que patiren les seves generacions anteriors, però, com pot oblidar-los? Reconciliar-se no vol dir pas oblidar. L'oblit és una precarietat de la memòria, és una debilitat, una fragilitat de la ment humana. La reconciliació, en canvi, implica una actitud activa de voluntat de reconciliació, que ens permet viure realment la pau.

Reconciliar-se és ser conscient i tenir coneixement del passat; i des d'aquí, ser capaços de descobrir, en el fill acabat de néixer del botxí, la mateixa innocència que en el fill del massacrat.